

УДК 556.012:556.51

Хільчевський В.К., Гребінь В.В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ГІДРОГРАФІЧНЕ ТА ВОДОГОСПОДАРСЬКЕ РАЙОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ, ЗАТВЕРДЖЕНЕ У 2016 р. – РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛОЖЕНЬ ВРД ЄС

Ключові слова: *гідрографічне та водогосподарське районування, район басейну річки, суббасейн, водогосподарська ділянка*

Вступ. Підписання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом (ЄС) та його державами-членами з іншої, що відбулося 21.03.2014 р. (ч. I) та 27.06.2014 р. (ч. II), відкриває нові можливості та створює нові стандарти у різних сферах суспільного життя, включаючи сферу охорони довкілля. Для України в галузі охорони довкілля впровадження законодавства ЄС відбувається в межах восьми секторів, що регламентуються 29 джерелами права (директивами та регламентами) ЄС у цій сфері. Директиви і регламенти встановлюють загальні правила та стандарти, які повинні бути транспоновані (перенесені) до внутрішньодержавного права. Ці правила і стандарти не є предметом обговорення і мають бути досягнуті повністю, інакше передбачено штрафні санкції. На відміну від сучасного природоохоронного законодавства України, яке у багатьох аспектах є декларативним, джерела права ЄС визначають кількісні та якісні показники, яких треба досягти кожній країні протягом визначеного періоду часу. Особливістю Директив ЄС є те, що держави повинні адаптувати своє законодавство для досягнення цілей, визначених Директивами, але при цьому самі визначають методи їх досягнення [19].

У додатку XXX Угоди про асоціацію виділено наступні сектори, що стосуються охорони довкілля: 1) управління довкіллям та інтеграція екологічної політики у інші галузеві політики; 2). якість атмосферного повітря; 3). управління відходами та ресурсами; 4). якість води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище; 5). охорона природи; 6). промислове забруднення та техногенні загрози; 7). зміна клімату та захист озонового шару; 8). генетично модифіковані організми.

Європейський Союз здійснює підтримку в реалізації завдань, що стоять перед кожним з вищеназваних секторів, фінансуючи з 2012 р. в Україні проект технічної допомоги, який називається «Додаткова підтримка Міністерства екології та природних ресурсів України у впровадженні секторальної бюджетної підтримки».

Водні директиви Європейського Союзу. Питання, що стосуються сектору «Якість води та управління водними ресурсами», в Європейському Союзі регламентується 6-ма основними водними директивами: 1). *Водною рамковою директивою* (повна назва - Директива 2000/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2000 р. про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики); 2). *Паводковою директивою* (Директива 2007/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2007 р. про оцінку і управління ризиками затоплення); 3). *Рамковою директивою про морську стратегію* (Директива 2008/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 17 червня 2008 р. про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері екологічної політики

Hydrolohiia, hidrokhiimiia i hidroekolohiia. – 2017. – Т.1(44)

щодо морського середовища); 4). *Директивою про очищення міських стічних вод* (Директива Ради 91/271/ЄЕС від 21 травня 1991 року про очищення міських стічних вод); 5). *Директивою про питну воду* (Директива Ради 98/83/ЄС від 3 листопада 1998 р. про якість води, призначеної для споживання людиною); 6). *Директивою про нітрати* (Директива Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел) [1, 15, 19].

Базовим принципом Водної рамкової директиви ЄС є визнання району річкового басейну основною гідрографічною одиницею управління водними ресурсами - як цілісного природного гідрографічного об'єкту, який не може обмежуватися адміністративними чи державними кордонами. Управління виділеним річковим басейном здійснюється на основі «Плану управління річковим басейном», який містить аналіз стану басейну і чітку програму заходів для досягнення у встановлені терміни основної мети – доброго стану водних об'єктів, як поверхневих, так і підземних, що містяться на його території [1].

Імплементація в Україні водних директив Європейського Союзу. Стосовно питань якості води та управління водними ресурсами в Україні проводиться значна робота щодо імплементації водних директив ЄС. Сформовано також керівний Комітет з проведення Національного діалогу про водну політику. Розроблено графік досягнення цілей по кожній з директив, у якому вказано строки реалізації тих чи інших завдань. Для прикладу приведемо графік досягнення цілей в Україні по Водній рамковій директиві: 1). 3 роки - на прийняття національного законодавства та визначення уповноваженого органу, закріплення на законодавчому рівні визначення одиниці гідрографічного районування території країни, розроблення положення про басейнове управління з покладанням на нього відповідних функцій; 2). 6 років - на визначення районів річкових басейнів та створення механізмів управління міжнародними річками, озерами та прибережними водами, аналіз характеристик районів річкових басейнів, запровадження програм моніторингу якості води; 3). 10 років – на підготовку планів управління басейнами річок, проведення консультацій з громадськістю та публікація цих планів [19].

Центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища (зокрема і охорони водних ресурсів) є Міністерство екології та природних ресурсів України (Мінприроди України). Реалізацією державної політики у сфері управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів опікується Державне агентство водних ресурсів України (Держводагентство України). Держводагентство України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовує і координує Кабінет Міністрів України через Мінприроди України. Важливим напрямом діяльності цих відомств є адаптація нормативної бази в Україні до європейських вимог через підготовку разом з громадськістю пропозицій щодо змін у національному законодавстві.

4 жовтня 2016 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом» (№ 1641-VIII), який вніс низку змін у Водний кодекс України (1995 р.), направлених на впровадження положень Водної рамкової директиви Європейського Союзу (2000/60/ЄС) у практику управління водними ресурсами держави [1, 2, 7].

Для реалізації можливостей цього закону необхідно підготувати ще низку підзаконних актів, які конкретизують алгоритми дій на практиці. Зокрема, станом на 1 квітня 2017 р., наказами Мінприроди України вже затверджено п'ять документів: «Назви суббасейнів та водогосподарських ділянок у межах районів річкових басейнів»; «Порядок розроблення водогосподарських балансів»; «Типове положення про басейнові ради»; «Перелік забруднюючих речовин для визначення

Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. – 2017. – Т.1(44)

хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод»; «Про затвердження меж районів річкових басейнів, суббасейнів та водогосподарських ділянок» [9, 11, 13, 14, 16].

Треба зазначити, що прийняття закону № 1641-VIII від 04.10.2016 р. [7] стало підсумком певного етапу діяльності українських фахівців (вчених і практиків), який розпочався ще задовго до підписання Угоди про асоціацію. З початку 2000-х років в Україні виконувалася низка міжнародних проектів за фінансування ЄС або окремих європейських країн з управління водними ресурсами в басейнах транскордонних річок (Західного Бугу, Латориці, Дніпра, Прип'яті, Тиси, Дністра), а також Південного Бугу. Згодом, деякі з них завершувалися розробкою пілотних планів управління районом річкового басейну або суббасейну (р. Тиса, 2012; р. Південний Буг, 2014) [10, 12, 17].

Значна увага приділялася розробці методичних питань гідрографічного районування згідно вимог ВРД ЄС [3, 4]. Було опубліковано «Методики гідрографічного та водогосподарського районування території України відповідно до вимог Водної рамкової директиви Європейського Союзу», розроблені вченими Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Вінницького національного політехнічного університету та фахівцями Державного агентства водних ресурсів України [8]. Авторами «Методик...» у 2013 р. було розроблено схему гідрографічного районування, що передбачає виділення 9-и районів річкових басейнів на території України як основних гідрографічних одиниць (райони басейнів: р. Дніпро, р. Дністер, р. Дунай, р. Південний Буг, р. Дон, р. Вісла, річок Криму, річок Причорномор'я, річок Приазов'я) Цю схему з «Методик...» [8] і було затверджено на законодавчому рівні у 2016 р. та введено до Водного кодексу України (стаття 13¹) [2, 7].

В останній період виконано низку досліджень гідрографічної мережі басейнів деяких річок України із застосуванням положень ВРД ЄС [5, 6, 18].

Нові терміни, які увійшли до Водного кодексу України. Стаття 1 Водного кодексу України після прийняття закону № 1641-VIII від 04.10.2016 р. поповнилася низкою нових нормативних термінів, характерних для ВРД ЄС. Ось перелік нових термінів: *басейновий принцип управління, водогосподарська ділянка, водогосподарське районування, водогосподарські системи, гідрографічне районування, евтрофікація, екологічна витрата, екологічний стан масиву поверхневих вод, істотно змінений масив поверхневих вод, кількісний стан масиву підземних вод, лиман, масив поверхневих вод, масив підземних вод, перерозподіл водних ресурсів, перехідні води, план управління річковим басейном, план управління ризиками затоплення, прибережні води, район річкового басейну, річковий басейн (водозбір), суббасейн, хімічний стан масиву поверхневих вод, хімічний стан масиву підземних вод, штучний масив поверхневих вод* [2].

Базовий термін - «басейновий принцип управління» передбачає комплексне (інтегроване) управління водними ресурсами в межах району річкового басейну. У свою чергу, *район річкового басейну* - головна одиниця управління у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів, що складається з річкового басейну (сусідніх річкових басейнів) та пов'язаних з ними прибережних і підземних вод. Район річкового басейну може поділятися на дрібніші одиниці - суббасейни. *Суббасейн* - частина річкового басейну, стік води з якої через пов'язані водойми і водотоки здійснюється до головної річки басейну або водогосподарської ділянки нижче за течією. *Водогосподарська ділянка* - частина річкового басейну, для якої розробляються водогосподарські баланси, встановлюються ліміти забору води із водного об'єкта та інші параметри використання водного об'єкта (водокористування).

Передбачено розробку плану управління річковим басейном - документу, що містить аналіз стану та комплекс заходів для досягнення цілей, визначених для кожного району річкового басейну у встановлені строки. Плани управління річковими басейнами та порядок їх розроблення затверджуються Кабінетом Міністрів України кожні шість років [2]. Поряд з цим, у Водному кодексі України залишається таке нормативне поняття, як схема використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів - передпроектний документ, що визначає основні водогосподарські та інші заходи, які підлягають здійсненню для задоволення перспективних потреб у воді населення і галузей економіки, а також для охорони вод або запобігання їх шкідливим діям.

Перехід на інтегроване управління водними ресурсами і плани управління річковими басейнами мають включати і питання очищення стічних вод, санітарного стану водозбірної території, захист від забруднення нітратами, що змиваються з сільськогосподарських угідь, питання оцінки та управління ризиками затоплення під час паводків та захисту населених пунктів.

Гідрографічне та водогосподарське районування. Одним з ключових аспектів прийняття Закону № 1641-VIII від 4 жовтня 2016 р. стало затвердження гідрографічного та водогосподарського районування території України. Гідрографічне районування - поділ території України на гідрографічні одиниці, який здійснюється для розроблення та впровадження планів управління річковими басейнами. Водогосподарське районування - розподіл гідрографічних одиниць на водогосподарські ділянки, який здійснюється для розроблення водогосподарських балансів.

У статті 13¹ Водного кодексу України визначено, що основною гідрографічною одиницею є район річкового басейну. В Україні встановлено 9-ть районів річкових басейнів: *район басейну річки Дніпро; район басейну річки Дністер; район басейну річки Дунай; район басейну річки Південний Буг; район басейну річки Дон; район басейну річки Вісла; район басейну річок Криму; район басейну річок Причорномор'я; район басейну річок Приазов'я* (рис. 1).

Законодавчо передбачено, що у межах встановлених районів річкових басейнів центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, може виділяти суббасейни. На сьогодні органом, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища є Міністерство екології та природних ресурсів України (Мінприроди України). Згідно наказу Мінприроди України № 25 від 26.01.2017 р. у межах 4-х районів річкових басейнів на території України було виділено 13 суббасейнів (р. Дніпро – 5-ть суббасейнів, р. Дунай – 4-и суббасейни, р. Дон – 2-а суббасейни, р. Вісла – 2-а суббасейни) [9].

Виділено наступні суббасейни: 1). район басейну річки Дніпро – суббасейни Верхнього Дніпра; Середнього Дніпра; Нижнього Дніпра; р. Прип'ять; р. Десна; 2). район басейну річки Дунай - суббасейни р. Тиса; р. Прут; р. Сірет; Нижнього Дунаю; 3). район басейну річки Дон - суббасейни р. Сіверський Донець; Нижнього Дону; 4). район басейну річки Вісла - суббасейни р. Західний Буг; р. Сан (табл. 1).

Мінприроди України затверджує межі районів річкових басейнів, суббасейнів та водогосподарських ділянок. Водогосподарські ділянки виділяються у межах районів річкових басейнів з урахуванням басейнового принципу управління, адміністративно-територіального устрою, фізико-географічних умов та господарської діяльності. Згідно наказу Мінприроди України № 25 від 26.01.2017 р. [9] виділено 132 водогосподарські ділянки в межах 5-и районів річкових басейнів та 13 суббасейнів, що належать до 4-х районів річкових басейнів (табл. 2).

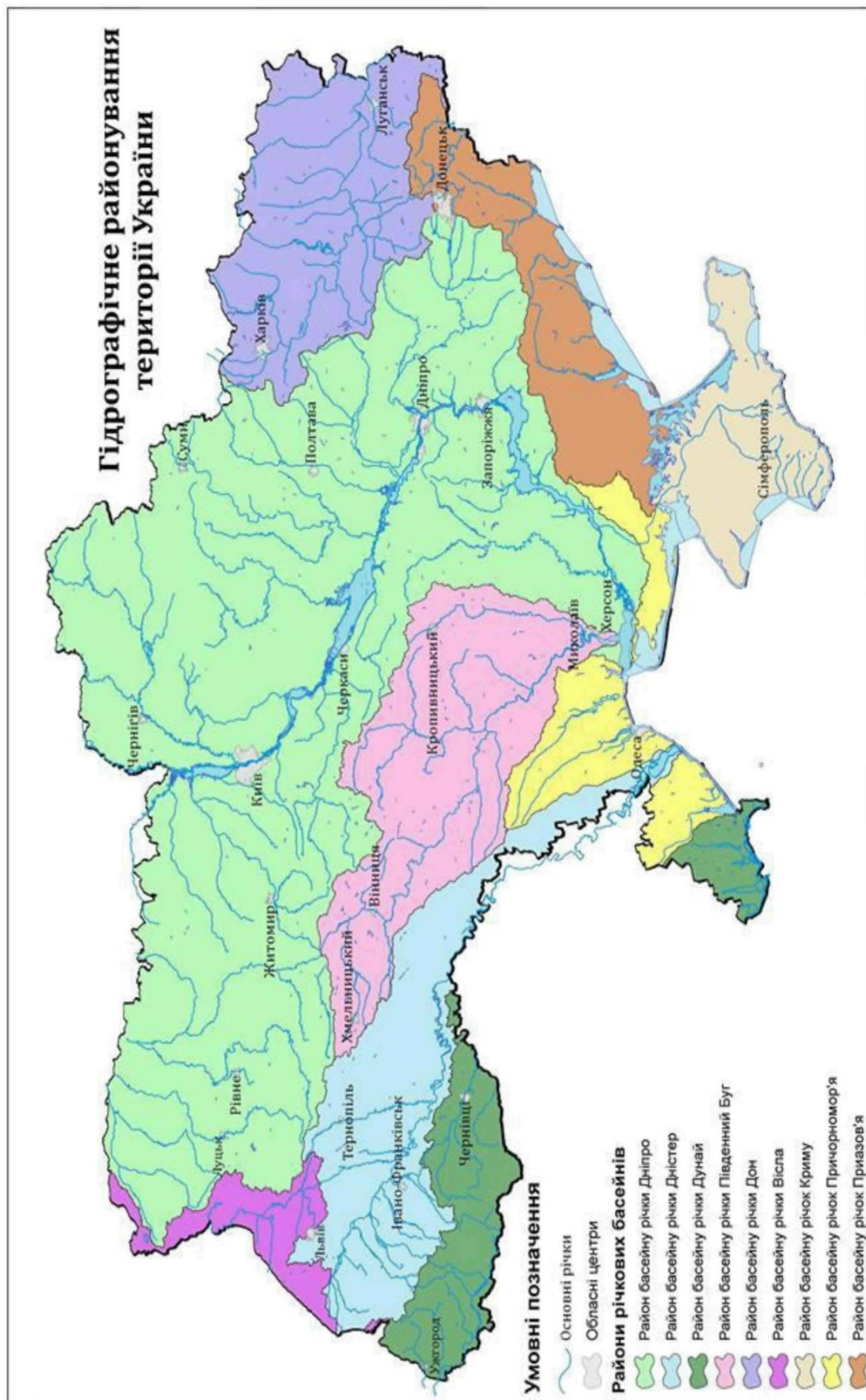

Рис. Картоschema гідрографічного районування території України за районами річкових басейнів (Дніпро, Дністер, Дунай, Південний Буг, Дон, Вісла, річки Криму, річки Причорномор'я, річки Приазов'я), розробленого у 2013 р. [8], затвердженого у 2016 р. [2, 7]

Таблиця 1. Перелік районів річкових басейнів, суббасейнів та кількість водогосподарських ділянок згідно гідрографічного районування території України 2016 р.

№ за/п	Назва району басейну річки (РРБ)	№ за/п	Назва суббасейну	Кількість водогосподарських ділянок у суббасейні (у РРБ)
1.	Район басейну річки Дніпро	1.	Суббасейн Верхнього Дніпра	1
		2.	Суббасейн Середнього Дніпра	23
		3.	Суббасейн Нижнього Дніпра	15
		4.	Суббасейн річки Прип'ять	13
		5.	Суббасейн річки Десна	7 (всього у РРБ - 59)
2.	Район басейну річки Дністер			12
3	Район басейну річки Дунай	1.	Суббасейн річки Тиса	3
		2.	Суббасейн річки Прут	1
		3.	Суббасейн річки Сірет	1
		4.	Суббасейн Нижнього Дунаю	3 (всього у РРБ - 8)
4.	Район басейну річки Південний Буг			11
5.	Район басейну річки Дон	1.	Суббасейн річки Сіверський Донець	19
		2.	Суббасейн Нижнього Дону	1 (всього у РРБ - 20)
6.	Район басейну річки Вісла	1.	Суббасейн річки Західний Буг	2
		2.	Суббасейн річки Сан	1 (всього у РРБ - 3)
7.	Район басейну річок Криму			8
8.	Район басейну річок Причорномор'я			4
9.	Район басейну річок Приазов'я			7
Всього	9		13	132

А наказом Мінприроди України № 103 від 03.03.2017 р. [14] затверджено межі районів річкових басейнів, суббасейнів та водогосподарських ділянок. У додатках до наказу Мінприроди України № 103 містяться картосхеми та переліки населених пунктів, по яких проходять межі районів річкових басейнів, суббасейнів та водогосподарських ділянок. З метою забезпечення складання державного водного кадастру за розділом «Водокористування» здійснюється кодування районів річкових басейнів, суббасейнів та водогосподарських ділянок (див. примітку під табл. 2).

Таблиця 2. Перелік водогосподарських ділянок у межах районів річкових басейнів та суббасейнів згідно гідрографічного районування території України 2016 р. [9]

Код*	Назви суббасейнів та водогосподарських ділянок у межах районів річкових басейнів
M5.1	1. Район басейну річки Дніпро
M5.1.1	Суббасейн Верхнього Дніпра
	Водогосподарські ділянки:
M5.1.1.01	р. Дніпро від державного кордону до початку Київського водосховища (включаючи р. Сож у межах України)
M5.1.2	Суббасейн Середнього Дніпра
	Водогосподарські ділянки:
M5.1.2.02	Київське водосховище (включаючи р. Брагінка у межах України, виключаючи рр. Прип'ять, Тетерів, Ірпінь)
M5.1.2.03	р. Дніпро від греблі Київського водосховища до греблі Канівського водосховища (виключаючи рр. Десна, Трубіж)
M5.1.2.04	р. Дніпро від греблі Канівського водосховища до греблі Кременчуцького водосховища (виключаючи рр. Рось, Супій, Сула, Тясмин)
M5.1.2.05	р. Тетерів від витoku до гідропоста Житомир
M5.1.2.06	р. Тетерів від гідро поста Житомир до гирла р. Ірша (включаючи р. Ірша)
M5.1.2.07	р. Тетерів від гирла р. Ірша до гирла
M5.1.2.08	р. Ірпінь
M5.1.2.09	р. Трубіж
M5.1.2.10	р. Рось від витoku до кордону Київської та Черкаської областей
M5.1.2.11	р. Рось від кордону Київської та Черкаської областей до гирла
M5.1.2.12	р. Супій
M5.1.2.13	р. Сула від витoku до кордону Сумської та Полтавської областей
M5.1.2.14	р. Сула від кордону Сумської та Полтавської областей до гідропоста Лубни (виключаючи р. Удай)
M5.1.2.15	р. Сула від гідропоста Лубни до гирла
M5.1.2.16	р. Удай
M5.1.2.17	р. Тясмин
M5.1.2.18	р. Псел від державного кордону до кордону Сумської та Полтавської областей
M5.1.2.19	р. Псел від кордону Сумської та Полтавської областей до гирла р. Хорол
M5.1.2.20	р. Псел від гирла р. Хорол до гирла (виключаючи р. Хорол)
M5.1.2.21	р. Хорол
M5.1.2.22	р. Ворскла від державного кордону до кордону Сумської та Полтавської областей
M5.1.2.23	р. Ворскла від кордону Сумської та Полтавської областей до гирла
M5.1.2.24	р. Дніпро від греблі Кременчуцького водосховища до греблі Дніпродзержинського водосховища
M5.1.3	Суббасейн Нижнього Дніпра
	Водогосподарські ділянки:
M5.1.3.25	р. Дніпро від греблі Дніпродзержинського водосховища до греблі Дніпровського водосховища (виключаючи рр. Оріль, Самара)
M5.1.3.26	р. Дніпро від греблі Дніпровського водосховища до греблі Каховського водосховища
M5.1.3.27	р. Дніпро від греблі Каховського водосховища до гирла (виключаючи р. Інгулець)
M5.1.3.28	р. Оріль від витoku до кордону Харківської та Дніпропетровської областей
M5.1.3.29	р. Оріль від кордону Харківської та Дніпропетровської областей до гирла
M5.1.3.30	р. Самара від витoku до гирла р. Вовча
M5.1.3.31	р. Самара від гирла р. Вовча до гирла (виключаючи р. Вовча)
M5.1.3.32	р. Вовча (виключаючи рр. Мокрі Яли, Гайчур)
M5.1.3.33	р. Мокрі Яли

M5.1.3.34	р. Гайчур
M5.1.3.35	р. Інгулець від витoku до кордону Кіровоградської та Дніпропетровської областей
M5.1.3.36	р. Інгулець від кордону Кіровоградської та Дніпропетровської областей до кордону Дніпропетровської та Херсонської областей (виключаючи р. Саксагань)
M5.1.3.37	р. Інгулець від кордону Дніпропетровської та Херсонської областей до гирла
M5.1.3.38	р. Саксагань
M5.1.3.39	Дніпровський лиман
M5.1.4	Суббасейн річки Прип'ять
	Водогосподарські ділянки:
M5.1.4.40	р. Прип'ять від витoku до державного кордону
M5.1.4.41	р. Прип'ять від г/п Мозир до гирла (в межах України)
M5.1.4.42	р. Стир від витoku до кордону Рівненської та Волинської областей
M5.1.4.43	р. Стир у межах Волинської області
M5.1.4.44	р. Стир від кордону Волинської та Рівненської областей до державного кордону
M5.1.4.45	р. Горинь від витoku до кордону Хмельницької та Рівненської областей
M5.1.4.46	р. Горинь від кордону Хмельницької та Рівненської областей до державного кордону (виключаючи р. Случ)
M5.1.4.47	р. Случ від витoku до гирла р. Хомора (включаючи р. Хомора)
M5.1.4.48	р. Случ від гирла р. Хомора до гирла р. Корчик (включаючи р. Корчик)
M5.1.4.49	р. Случ від гирла р. Корчик до гирла
M5.1.4.50	р. Ствига
M5.1.4.51	р. Уборть від витoku до державного кордону
M5.1.4.52	р. Уж
M5.1.5	Суббасейн річки Десна
	Водогосподарські ділянки:
M5.1.5.53	р. Десна від державного кордону до гирла р. Сейм
M5.1.5.54	р. Десна від гирла р. Сейм до гідропоста Чернігів (виключаючи рр. Сейм, Снов)
M5.1.5.55	р. Десна від гідропоста Чернігів до гирла (виключаючи р. Остер)
M5.1.5.56	р. Сейм від державного кордону до гідропоста Мути́н
M5.1.5.57	р. Сейм від гідропоста Мути́н до гирла
M5.1.5.58	р. Снов
M5.1.5.59	р. Остер
M5.2	2. Район басейну річки Дністер
	Водогосподарські ділянки:
M5.2.0.01	р. Дністер від витoku до гирла р. Стрий
M5.2.0.02	р. Стрий
M5.2.0.03	р. Дністер від гирла р. Стрий до гирла р. Гни́ла Липа
M5.2.0.04	р. Дністер від гирла р. Гни́ла Липа до гирла р. Серет (включаючи р. Гни́ла Липа та виключаючи річки Бистриця, Серет)
M5.2.0.05	р. Бистриця
M5.2.0.06	р. Серет
M5.2.0.07	р. Дністер від гирла р. Серет до гідропоста Могилів-Подільський (виключаючи р. Збруч)
M5.2.0.08	р. Збруч
M5.2.0.09	р. Дністер від гідропоста Могилів-Подільський до державного кордону
M5.2.0.10	р. Дністер від державного кордону до гирла р. Реут (в межах України)
M5.2.0.11	р. Дністер від гирла р. Бик до гирла (в межах України)
M5.2.0.12	Дністровський лиман

M5.3	3. Район басейну річки Дунай
M5.3.1	Суббасейн річки Тиса
	Водогосподарські ділянки:
M5.3.1.01	р. Тиса від витoku до державного кордону
M5.3.1.02	р. Латориця від витoku до державного кордону
M5.3.1.03	р. Уж від витoku до державного кордону
M5.3.2	Суббасейн річки Прут
	Водогосподарські ділянки:
M5.3.2.04	р. Прут від витoku до державного кордону
M5.3.3	Суббасейн річки Сірет
	Водогосподарські ділянки:
M5.3.3.05	р. Сірет від витoku до державного кордону
M5.3.4	Суббасейн Нижнього Дунаю
	Водогосподарські ділянки:
M5.3.4.06	р. Дунай від державного кордону до гирла (виключаючи річки Кагул, Ялпуг)
M5.3.4.07	р. Кагул (включаючи озеро Кагул)
M5.3.4.08	р. Ялпуг (включаючи озера Ялпуг, Кугурлуй)
M5.4	4. Район басейну річки Південний Буг
	Водогосподарські ділянки:
M5.4.0.01	р. Південний Буг від витoku до гирла р. Іква (включаючи р. Іква)
M5.4.0.02	р. Південний Буг від гирла р. Іква до гідропоста Селище
M5.4.0.03	р. Південний Буг від гідропоста Селище до гирла р. Сільниця (включаючи р. Сільниця)
M5.4.0.04	р. Південний Буг від гирла р. Сільниця до гирла р. Синюха
M5.4.0.05	р. Тікич (включаючи рр. Гнилий Тікич, Гірський Тікич)
M5.4.0.06	р. Синюха (включаючи р. Велика Вись)
M5.4.0.07	р. Південний Буг від гирла р. Синюха до гідропоста Олександрівка
M5.4.0.08	р. Південний Буг від гідропоста Олександрівка до гирла (виключаючи р. Інгул)
M5.4.0.09	р. Інгул від витoku до гирла р. Березівка (включаючи р. Березівка)
M5.4.0.10	р. Інгул від гирла р. Березівка до гирла
M5.4.0.11	Бузький лиман
M6.5	5. Район басейну річки Дон
M6.5.1	Суббасейн річки Сіверський Донець
	Водогосподарські ділянки:
M6.5.1.01	р. Сіверський Донець від державного кордону до греблі Печенізького водосховища
M6.5.1.02	р. Сіверський Донець від греблі Печенізького водосховища до гідропоста Зміїв (виключаючи р. Уди)
M6.5.1.03	р. Уди
M6.5.1.04	р. Сіверський Донець від гідропоста Зміїв до гирла р. Берека
M6.5.1.05	р. Берека
M6.5.1.06	р. Сіверський Донець від гирла р. Берека до кордону Харківської та Донецької областей (виключаючи р. Оскіл)
M6.5.1.07	р. Оскіл від державного кордону до гідропоста Куп`янськ
M6.5.1.08	р. Оскіл від гідропоста Куп`янськ до гирла
M6.5.1.09	р. Сіверський Донець від кордону Харківської та Донецької областей до кордону Донецької та Луганської областей (виключаючи річки Казенний Торець, Бахмутка)
M6.5.1.10	р. Казенний Торець
M6.5.1.11	р. Бахмутка
M6.5.1.12	р. Сіверський Донець від кордону Донецької та Луганської областей до гідропоста Лисичанськ (виключаючи річки Красна, Борова)
M6.5.1.13	р. Красна
M6.5.1.14	р. Борова

M6.5.1.15	р. Сіверський Донець від гідропоста Лисичанськ до державного кордону (виключаючи річки Айдар, Лугань, Деркул)
M6.5.1.16	р. Айдар
M6.5.1.17	р. Лугань
M6.5.1.18	р. Деркул
M6.5.1.19	р. Велика Кам`янка (в межах України)
M6.5.2	Суббасейн Нижнього Дону
	Водогосподарські ділянки:
M6.5.2.20	Притоки р. Дон (в межах України)
A6.6	6. Район басейну річки Вісла
A6.6.1	Суббасейн річки Західний Буг
	Водогосподарські ділянки:
A6.6.1.01	р. Західний Буг від витoku до державного кордону
A6.6.1.02	р. Західний Буг від державного кордону з Республікою Польща до державного кордону з Республікою Білорусь
A6.6.2	Суббасейн річки Сан
	Водогосподарські ділянки:
A6.6.2.03	р. Сан та її притоки (в межах України)
M5.7	7. Район басейну річок Криму
	Водогосподарські ділянки:
M5.7.0.01	Західне узбережжя Кримського півострова (виключаючи рр. Кача, Альма, Чорна, Бельбек)
M5.7.0.02	р. Кача
M5.7.0.03	р. Альма
M5.7.0.04	р. Чорна
M5.7.0.05	р. Бельбек
M5.7.0.06	Південне узбережжя Кримського півострова
M6.7.0.07	Узбережжя Азовського моря в межах Кримського півострова (виключаючи р. Салгир)
M6.7.0.08	р. Салгир
M5.8	8. Район басейну річок Причорномор'я
	Водогосподарські ділянки:
M5.8.0.01	Узбережжя Чорного моря між гирлом р. Дунай та Дністровським лиманом
M5.8.0.02	Узбережжя Чорного моря між Дністровським лиманом та Дніпровським лиманом (виключаючи р. Тилігул з лиманом)
M5.8.0.03	р. Тилігул з лиманом
M5.8.0.04	Узбережжя Чорного моря між Дніпровським лиманом та Кримським півостровом
M6.9	9. Район басейну річок Приазов'я
	Водогосподарські ділянки:
M6.9.0.01	Узбережжя Азовського моря від Кримського півострова до державного кордону (виключаючи рр. Молочна, Берда, Кальміус, Міус)
M6.9.0.02	р. Молочна (включаючи Молочний лиман)
M6.9.0.03	р. Берда
M6.9.0.04	р. Кальміус (виключаючи р. Кальчик)
M6.9.0.05	р. Кальчик
M6.9.0.06	р. Міус від витoku до державного кордону (виключаючи р. Кринка)
M6.9.0.07	р. Кринка від витoku до державного кордону

Всього на території України - 132 водогосподарські ділянки

Примітка: -* - Код району річкового басейну формується із трьох знаків: перші два знаки є кодом моря: А6 - Балтійське море, М5 - Чорне море, М6 - Азовське море; третій знак є порядковим номером району річкового басейну. Код суббасейну формується із чотирьох знаків: перші три знаки є кодом району річкового басейну, четвертий знак є порядковим номером суббасейну у межах відповідного району річкового басейну. Код водогосподарської ділянки

Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. – 2017. – Т.1(44)

формується із шести знаків: перші три знаки є кодом району річкового басейну, четвертий знак є порядковим номером суббасейну у межах відповідного району річкового басейну (у випадку відсутності суббасейнів четвертий знак проставляється 0), п'ятий та шостий знаки є порядковим номером водогосподарської ділянки у межах відповідного району річкового басейну. Кодування районів річкових басейнів, суббасейнів та водогосподарських ділянок здійснюється з метою забезпечення складання державного водного кадастру за розділом «Водокористування».

Як відзначалося, водогосподарські ділянки виділяються для розроблення водогосподарських балансів для окремих територій. Водогосподарський баланс - співвідношення між наявними для використання водними ресурсами на певній території і потребами в них у межах певного регіону за певний проміжок часу. На основі водогосподарських балансів встановлюються ліміти забору води із водного об'єкта та інші параметри використання водного об'єкта (водокористування) різними водокористувачами, які представляють промисловість, житлово-комунальне господарство та сільське господарство. Водогосподарські баланси є важливим механізмом, що регулює доступ до водних ресурсів країни та окремих її регіонів.

Висновки

1). Затверджене у 2016 р. на законодавчому рівні гідрографічне та водогосподарське районування території України відповідає вимогам Водної рамкової директиви Європейського Союзу.

2). Основною одиницею гідрографічного районування є район річкового басейну, яких в Україні виділено дев'ять (Дніпра; Дністра; Дунаю; Південного Бугу; Дону; Вісли; річок Криму; річок Причорномор'я; річок Приазов'я).

3). У межах чотирьох з дев'яти районів річкових басейнів на території України було виділено 13 суббасейнів: а). район басейну річки Дніпро – суббасейни Верхнього Дніпра, Середнього Дніпра, Нижнього Дніпра, р. Прип'ять, р. Десна; б). район басейну річки Дунай - суббасейни р. Тиса, р. Прут, р. Сірет, Нижнього Дунаю; в). район басейну річки Дон - суббасейни р. Сіверський Донець, Нижнього Дону; г). район басейну річки Вісла - суббасейни р. Західний Буг, р. Сан.

4). Основною одиницею водогосподарського районування є водогосподарська ділянка, яких на території річкових басейнів і суббасейнів виділено 132.

5). Сучасне гідрографічне та водогосподарське районування території України наближає управління водними ресурсами держави до європейських вимог.

Список літератури

1. *Водна Рамкова Директива ЄС 2000/60/ЄС*. Основні терміни та їх визначення. - Київ, 2006. - 240 с. - Режим доступу: <http://dbuwr.com.ua/docs/Waterdirect.pdf>. 2. *Водний кодекс України*, 1995 р. (зі змінами і доповненнями 2000-2016 рр.) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>. 3. *Гребінь В. В.* Гідрографічне районування території України як передумова розробки планів інтегрованого управління річковими басейнами [Електронний ресурс] / В. В. Гребінь, М. В. Яцюк, О. В. Чунарьов // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. - 2012. - Т. 2. - С. 8-16. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/glghge_2012_2_3. 4. *Гребінь В. В.* Гідрографічне районування території України: принципи, критерії, порядок здійснення [Електронний ресурс] / В. В. Гребінь, М. В. Яцюк, О. В. Чунарьов // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. - 2013. - Т. 1. - С. 6-16. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/glghge_2013_1_3. 5. *Гребінь В. В.* Оцінка річкової мережі басейну Росії за типологією річок згідно Водної рамкової директиви Європейського Союзу [Електронний ресурс] / В. В. Гребінь, В. К. Хільчевський, П. О. Бабій, М. Р. Забокрицька // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. - 2015. - Т. 2. - С. 23-33. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/glghge_2015_2_4. 6. *Гребінь В. В.* Ретроспективний аналіз

досліджень річкової мережі України та застосування типології річок Водної рамкової директиви ЄС на сучасному етапі [Електронний ресурс] / В. В. Гребінь, В. К. Хільчевський // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. - 2016. - Т. 2. - С. 32-47. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/glghge_2016_2_4. 7. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом», прийнятий Верховною Радою України 4 жовтня 2016 р. (№ 1641-VIII). - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/1641-19>. 8. *Методики гідрографічного та водогосподарського районування території України відповідно до вимог Водної рамкової директиви Європейського Союзу* / В. В. Гребінь, В. Б. Мокін, В. А. Сташук, В. К. Хільчевський, М.В. Яцюк, О.В. Чунарьов, Є.М. Крижановський, В.С. Бабчук, О.Є. Ярошевич - К.: Інтерпрес, 2013. - 55 с. 9. *Назви суббасейнів та водогосподарських ділянок у межах районів річкових басейнів* [Електронний ресурс] / Додаток до наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 26.01.2017 № 25. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0208-17>. 10. *Національний план управління басейном р. Тиса* / Відп. за розробку О.Є. Ярошевич. – 2012. – 217 с Режим доступу: http://buvrtya.gov.ua/newsite/download/National%20plan%20final_ost.pdf. 11. *Перелік забруднюючих речовин для визначення хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод* [Електронний ресурс] / Додаток до наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 06.02.2017 № 45. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0235-17>. 12. *План управління річковим басейном Південного Бугу* / За ред. С. Афанасьєва, А. Петерс, В. Сташука та О. Ярошевича. – К.: Інтерсервіс, 2014. – 188 с. 13. *Порядок розроблення водогосподарських балансів* [Електронний ресурс] / Додаток до наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 26.01.2017 № 26. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0232-17>. 14. *Про затвердження меж районів річкових басейнів, суббасейнів та водогосподарських ділянок* / Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 03.03.2017 № 103. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0421-17>. 15. *Терміни та визначення водних директив Європейського Союзу* / С.О. Афанасьєв, В.С.Бабчук, О.В.Бонь та ін. – К.: Інтерсервіс. 2015. – 32 с. - Режим доступу: http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/Water_glossary_.pdf. 16. *Типове положення про басейнові ради* [Електронний ресурс] / Додаток до наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 26.01.2017 № 23. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0231-17>. 17. *Управление трансграничным бассейном Днепра: суббассейн реки Припяти* / Под ред. А.Г. Ободовского, А.П. Станкевича и С.А. Афанасьева. – К.: Кафедра, 2012. – 447 с. 18. *Хільчевський В. К.* Оцінка гідрографічної мережі району річкового басейну Вісли (Західного Бугу та Сяну) на території України згідно типології Водної рамкової директиви ЄС [Електронний ресурс] / В. К. Хільчевський, В. В. Гребінь, М. Р. Забокрицька // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. - 2016. - Т. 1. - С. 29-41. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/glghge_2016_1_4. 19. *Якість води та управління водними ресурсами: короткий опис директив ЄС та графіку їх реалізації*. К.: 2014. - 11 с. - Режим доступу: http://www.if.gov.ua/files/uploads/Water_brochure_fin.pdf.

Гідрографічне та водогосподарське районування території України, затверджене у 2016 р. – реалізація положень ВРД ЄС

Хільчевський В.К., Гребінь В.В.

Наведено характеристику сучасного гідрографічного та водогосподарського районування території України, затвердженого у 2016 р. на законодавчому рівні, яке увійшло до Водного кодексу України. В Україні встановлено 9 районів річкових басейнів: Дніпра; Дністра; Дунаю; Південного Бугу; Дону; Вісли; річок Криму; річок Причорномор'я; річок Приазов'я. У 4-х районах річкових басейнів виділено 13 суббасейнів. У районах річкових басейнів та суббасейнах виділено також 132 водогосподарські ділянки. Затверджене районування є реалізацією положень Водної рамкової директиви Європейського Союзу 2000/60/ЄС в управлінні водними ресурсами в Україні.

Ключові слова: гідрографічне та водогосподарське районування, район басейну річки, суббасейн, водогосподарська ділянка

Гидрографическое и водохозяйственное районирование территории Украины, утвержденное в 2016 г. – реализация положений ВРД ЕС

Хильчевский В.К., Гребень В.В.

Приведена характеристика современного гидрографического и водохозяйственного районирования территории Украины, утвержденного в 2016 г. на законодательном уровне, которое вошло в Водный кодекс Украины. В Украине установлено 9 районов речных бассейнов: Днестра; Дуная; Южного Буга; Дона; Вислы; рек Крыма; рек Причерноморья; рек Приазовья. В 4-х районах речных бассейнов выделено 13 суббассейнов. В районах речных бассейнов и суббассейнов выделены также 132 водохозяйственных участка. Утвержденное районирование является реализацией положений Водной рамочной директивы Европейского Союза 2000/60/ЕС в управлении водными ресурсами в Украине.

Ключевые слова: гидрографическое и водохозяйственное районирование, район бассейна реки, суббассейн, водохозяйственный участок.

Hydrographic and hydroeconomic zoning of Ukraine's territory, approved in 2016 - implementation of the WFD provisions

Khilchevskiy V., Grebin' V.

The characteristic of modern hydrographic and hydroeconomic zoning of Ukraine's territory, approved in 2016 on legislation level that became the Water Code of Ukraine.

The signing of the Association Agreement between Ukraine, on the one side, and the European Union (EU) and its Member States on the other, opening new opportunities and creates new standards in different spheres of public life, including environmental protection sphere. For Ukraine, implementation of EU law in environmental protection sphere occurs within eight sectors are regulated by 29 directives and regulations of the EU in this area.

Issues relating to the sector "Water quality and water management" in the European Union is regulated by main 6 water directives: 1). Water Framework Directive; 2). Flood Directive; 3). Marine Strategy Framework Directive; 4). Urban Waste Water Treatment Directive; 5). Drinking Water Directive; 6). Nitrates Directive.

October 4, 2016 the Verkhovna Rada of Ukraine adopted the Law of Ukraine "On amendments to some legislative acts of Ukraine concerning the implementation of integrated approaches to water management by basin principle", which introduced a number of amendments to the Water Code of Ukraine, aimed at the implementation of the Water Framework Directive of the European Union (2000/60/EC) in the practice of water management.

One of the key aspects of the adoption of the law was the adoption of hydrographic and hydroeconomic zoning of Ukraine's territory. Hydrographic zoning - division the territory of Ukraine for hydrographic unit that carried out for the development and implementation of river basin management plans. Hydroeconomic zoning - the distribution of hydrographic units for water management areas, carried out for the development of water management balances.

Article 13¹ of the Water Code of Ukraine defined that the basic hydrographic unit is the river basin district. In Ukraine was allocated 9 river basins districts: Dnipro river basin district; Dniester river basin district; Danube river basin district; Southern Bug river basin district; Don river basin district; Vistula river basin district; Crimea rivers basin district; Black Sea rivers basin district; Azov Sea rivers basin district. Within 4 river basin districts in Ukraine was allocated 13 sub-basin (Dnipro - 5 sub-basins, Danube - 4 sub-basins, Don - 2 sub-basins, Vistula - 2 sub-basins). In river basin districts and sub-basins was allocated 132 water management areas.

Approved zoning is the implementation of the Water Framework Directive EU 2000/60/EC in the management of water resources in Ukraine.

Keywords: hydrographic and hydroeconomic zoning, river basin district, sub-basin, water management area

Надійшла до редколегії 11.02.2017